

VISSZAEMLÉKEZÉS

KATSÁNYI SÁNDOR

Mikor 1950 szeptemberében beiratkoztunk az ELTE Könyvtártudományi Tanszékére, és kíváncsian figyeltünk egymásra, hamar észrevettük, hogy a könyvtár műhelyitkai egyikünket sem érdekelték különösebben. A mi nemzedékünk első útkeresése arra a rövid időszakra esik (1946–1947-re), amikor már és még úgy tűnt, hogy korlátozott körülmények között, de mégis újra formálható a magyar kulturális élet, és hogy nekünk ebben a munkában – úgy hittük – részt lehet és részt is kell vennünk.

1950-re a megálmodott útjaink bezárultak. De még bízunk a jövőben: úgy éreztük, most vissza kell vonulnunk egy védett helyre, ahol csendben felkészülhetünk álmaink megvalósítására. Így lettünk könyvtárosok, illetve pontosabban a Könyvtártudományi Tanszék hallgatói.

Azt hiszem, évfolyamunkból senki sem akart élete végéig könyvtáros lenni. *Katona Tamás* például az ekkor szintén első éves (levéltár szakos) *Antall Józseffel* politikai terveket szót, *Polónyi Péter* – aki szorgalmasan hordta az OSZK-ból *Németh Lászlónak* a könyveket – a Németh László-i kertmagyarország népművelőjének készült, *Albert Gábor* írónak, *Bodri Ferenc* művészettörténésznek, *Darabos Pál Hamvas Béla* szakértőnek. Volt, aki klasszika-filológusnak készült; volt, aki titokban *C. G. Jungot* tanulmányozta; volt, aki titokban teológiát hallgatott. Rengeteget tanultunk egymástól. Akkor tiltották be a szabadbölcész szakot, de mi valójában sokkal inkább szabad bölcészek voltunk, mint szorgos könyvtár szakos tanulók.

Pedig nagyszerű tanáraink voltak. *Varjas Béla*, az OSZK igazgatója tanszékvezetőként a szakma legtekintélyesebb képviselőiből válogatta ki az előadókat: *Kőhalmi Béla*, *Goriupp Alíz*, *Szentmihályi János*, *Mezey László* tanított minket. Emberi rokonszenvünk nem párosult szakmai lelkesedéssel. Mindenesetre eleget tettünk hallgatói köteleességünknek, korrektül levizsgáztunk. Azt hiszem, ők, akiket nálunk sokkal jobban terheltek a kor és benne saját sorsuk egzisztenciális kérdései, bölcs megértéssel fogadtak el minket. És ezzel a tanszéket a terror legsötétebb éveiben védett, boldog szigetté tették.

A sziget védettségét talán elsősorban évfolyamtársunknak, *Kiss Istvánnak* (akire sokkal jellemzőbb, ha Kiss Pistának nevezem) köszönhattuk. Az egyetemen tudtuk, hogy kivel lehet ősztintén beszélgetni (pontosabban: azt hittük, hogy tudjuk): Kiss Pistával minden világnézeti különbség ellenére lehetett. Sőt, ő segített kisebb-nagyobb, vagy valóban nagy bajainkban. (Például ő mentette meg *Katona Tamást* az egyetemről való kirúgástól.)

Mi kétszagosak voltunk, az utánunk következők már csak egy. De nem csak a másik szakot vették el tőlük, az elképzelt jövő is mind egysíkúbbá vált. Ők nálunk sokkal

KATSÁNYI SÁNDOR

jobb könyvtáros tanulók lettek. Csak egy év választott el tőlük, de abban az időben egy év felért egy évtizeddel, ami a változásokat és a tapasztalatokat illeti.

Ha majd megírják az egyetemi könyvtárosképzés történetét, remélem, hogy nem csak a tananyagként leadott szakmai ismereteket fogják számba venni, hanem az egyes generációk tanárainak és hallgatóinak álmait, vágyait és küzdelmeit, és mindazt a nehezen megfogalmazható, de mindennél fontosabb többletet, amit a mi generációnk *Varjas Béla* tanszékétől kapott.